

De SleutelbrΩg

vrijzinnig humanistisch tijdschrift | regio Brugge

Driemaandelijks tijdschrift | jaargang 14 NR 1
JANUARI - FEBRUARI - MAART 2016

AFGIFTEKANTOOR Gent X - P309626
AFZENDADRES Beenhouwersstraat 1-3 8000 Brugge
v.u. William Pharasyn Jeruzalemstraat 12 8000 Brugge

de mens.nu
is vrijzinnig humanistisch

- 04 Actueel: interview met Bernard Mazijn over de klimaatwijziging
- 10 Themadossier Gevangeniswezen deel 1
- 18 HuisvandeMens: Een huwelijksplechtigheid op het strand van Oostende

Inhoud

- 03**   **Edito**
Atheïsme als basis voor de moraal
-
- 04**   **Actueel**
De klimaatwijziging
Interview met Bernard Mazijn
-
- 08**   **Aankondigingen**
Nieuwjaarsreceptie
- 09**   De Sleutelquiz
- 13**   huisvandeMens Brugge
- 15**   Digimores debatwedstrijd
-
- 10**   **Themadossier**
Gevangeniswezen
-
- 16**   **Waar naartoe**
-
- 12**   **Nieuws**
uit de vrijzinnige gemeenschap
(West)-Vlaanderen
- 18**   uit het huisvandeMens
- 19**   uit CGSO Brugge
- 23**   uit de verenigingen HVV Brugge 2
-
- 24**   **Boekbespreking**
-
- 25**   **Samenleven**
Uitdieping van het vrijzinnig humanisme
Deel 4: Kijk op zingeving
-
- 27**   **In memoriam**
-
- 28**   **De Vrijzinnige telefoongids**

Colofon

De Sleutelbrug

ALGEMEEN

De Sleutelbrug is een contact-, informatie en actieblad van het Vrijzinnig Centrum Brugge De Sleutelbrug. De inhoud ervan wordt grotendeels bepaald door bijdragen van lezers en publicaties van de Brugse vrijzinnige verenigingen.

Ondertekende artikels die in de De Sleutelbrug worden opgenomen drukken niet noodzakelijk het standpunt uit van de Vrijzinnige Gemeenschap. De redactie eigent zich het recht toe ingezonden artikels of lezersbrieven in te korten of de publicatie ervan eventueel te weigeren. Deze uitgave wordt mede mogelijk gemaakt door de steun van de Instelling Morele Dienstverlening West-Vlaanderen.

Ons tijdschrift wordt gedrukt op ecologisch verantwoord papier, waarmee de redactie een duidelijk engagement naar meer duurzaamheid levert. Dit papier bestaat uit gerecycleerd papier en uit FSC zuivere vezel. De Forest Stewardship Council, die dit papier het streng gecontroleerd FSC keurmerk heeft gegeven, streeft naar een wereldwijd verantwoord bosbeheer.

CORRESPONDENTIE

Op- en aanmerkingen, lezersbrieven, artikels en bijdragen kunnen overgemaakt worden aan:

William Pharasyn • verantwoordelijke uitgever

Jeruzalemstraat 12 • 8000 Brugge

E info@vrijzinnigbrugge.be

KERNREDACTIE

Johan Ackaert, Jo Debruyne, Dicky Antoine, William Pharasyn met de medewerking van Lieve De Cuyper, communicatieverantwoordelijke Vrijzinnige Gemeenschap West-Vlaanderen

BERICHT AAN DE LEZERS

Uw persoonlijke gegevens worden, behoudens bezwaar van uw kant, opgenomen in een bestand dat beheerd wordt door het huisvandeMens (pcmd), Jeruzalemstraat 51 te 8000 Brugge. Ze worden uitsluitend gebruikt om u verder te informeren over de activiteiten van de diverse vrijzinnige verenigingen. Overeenkomstig de wet tot bescherming van de persoonlijke levens sfeer met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (08/12/92) kunnen wij u op eenvoudig verzoek kennis geven van uw gegevens in ons bestand, ze eventueel corrigeren of verwijderen.

www.facebook.com/groups/VCDDeSleutelbrug

WENST U ZICH KOSTELOOS TE ABONNEREN OP ONS TIJDSCHRIFT?

Stuur een mail naar info@vrijzinnigbrugge.be met uw naam, adres en email adres. U krijgt het tijdschrift dan driemaandelijks in uw bus.

Wenst u zich te abonneren op de 3-wekelijkse nieuwsbrief van vrijzinnig West-Vlaanderen?

Surf dan naar www.vrijzinnigwestvlaanderen.be of stuur een mail met uw naam, adres en email adres naar:

lieve.decuypere@demens.nu.

VERHUIST U BINNENKORT?

Als u in de nabije toekomst van plan bent te verhuizen, laat ons dan uw nieuw adres weten. Zo blijft u op de hoogte van Vrijzinnig Brugge.

WILLIAM PHARASYN
voorzitter VC Brugge

beste vrienden

2015 begon in Parijs met een aanslag op het vrije denken: op januari verloren 12 mensen het leven in een aanslag op de redactie van het satirische weekblad Charlie Hebdo. De redactie had gekozen voor de kracht van het woord en de tekening om het radicale en fundamenteel Islam denken van sommigen aan de kaak te stellen. 2015 eindigt opnieuw bloedig met een laffe aanslag in datzelfde Parijs: moordpartijen in een concertzaal, op terrassen, op straat. Als ik dit schrijf, zijn er al 129 slachtoffers. De boodschap die IS daarop verspreidt, laat geen twijfel bestaan. Hun rethoriek is overduidelijk. Ze hebben het over 'de hoofdstad van het verdorvene en het perverse', 'de (voetbal)match tussen de twee kruisvaarderslanden Duitsland en Frankrijk, ..., de Bataclan, waar honderden de perversiteit verafgoodden, ..., Allah heeft onze broeders geholpen, ..., ze hebben de Profeet beledigd en de moslims in het Kalifaat bestookt met hun vliegtuigen.'

Wie dacht dat secularisering onomkeerbaar is en dat religie op zijn retour is, heeft het mis. Als aanhef voor zijn boek 'Atheïsme als basis voor de moraal' citeert Dirk Verhofstadt de auteur Maurice Maeterlinck: "Indien ik God was, ik zou me schamen de mensheid gecreëerd te hebben". Maeterlinck stierf in 1949 maar zijn uitspraak is nu meer dan ooit nog altijd toepasbaar. Deze misdaden maar ook andere recente gebeurtenissen (11 september, de sharia, ...) en minder recente (inquisitie, de (door de Kerk) gedwongen bekering en daarop

volgende uitroeiing van de indianen, de uitroeiing van de joden, ...) bewijzen dat mensen hun godsdienst misbruiken om de meest afschuwelijke misdaden te plegen en alleen omdat zij geloven dat hun overtuiging de enige echte waarheid is. In zijn boek somt Dirk Verhofstadt verder de nefaste gevolgen van godsdienst op: afkeer van kritiek op 'heilige boeken', de verheerlijking van het lijden, afkeer voor vrouwen, afkeer voor homoseksualiteit, onverschilligheid tegenover het lot van armen en sympathie voor de machthebbers en onderdrukkers, afkeer voor cultuur, kennis, wetenschap, wereldlijke wetgeving en burgerlijke rechtsplegingen.

Wordt het geen tijd dat de mens en de maatschappij een moraliteit hanteert die niet gebaseerd is op de jarenlange traditie van onderdanigheid, vrees en hoop op het eeuwige geluk in het hiernamaals en dat geloof in om het even welke godheid volledig naar het privé leven verhuist. Morele waarden zoals liefde en respect voor de mensheid en voor de natuur, zelfontwikkeling en studie om de wereld en de mensheid vooruit te helpen, kritisch denken zelfs indien dit ten koste gaat van je eigen vroegere overtuiging, zelfbeschikking

voor zover dit niet ten koste gaat van anderen, opkomen voor de zwakken uit de maatschappij. Het zijn stuk voor stuk waarden die ieder verstandig denkend mens goedkeurt en die wij als humanisten voorop stellen. Dit consequent toepassen in onze maatschappij verdient een volwaardige kans.

Namens de voltallige redactie wens ik u aangename feestdagen toe samen met diegene die u liefhebt en ik zie u zeer graag op **zondag 10 januari 2016 om 11h, voor de nieuwjaarsreceptie van de Brugse vrijzinnige gemeenschap**. Deze gaat opnieuw door in de prachtige turnzaal van de Hogeschool West Vlaanderen, in Brugge beter gekend als de 'Normaalschool' (ingang langs de Klaverstraat). **Net als verleden jaar zal de zaal toegankelijk zijn voor mensen die minder goed te been zijn**. U bent van harte welkom samen met uw familie en vrienden.

Veel leesplezier!

↔↗↘ De klimaatwijziging: oorzaken, gevolgen en te nemen maatregelen

Interview met Bernard Mazijn

Bernard Mazijn liep school aan het KA Diksmuide en volgde de opleidingen landbouwingenieur (specialisatie 'Hydrobiologie'), ingenieur in de milieusanering alsook de opleiding ontwikkelingssamenwerking (specialisatie 'Economie') aan de Universiteit Gent.

Tijdens zijn loopbaan heeft hij meegewerkt aan beleidsvoorbereiding op administraties en kabinetten en werkte hij ook als onderzoeker en lesgever aan de Hogeschool Antwerpen en de Universiteit Gent. Hij heeft expertise opgebouwd rond het beoordelen van bedrijven en producten/diensten in het kader van duurzame ontwikkeling.

Momenteel werkt hij als Afgevaardigd Bestuurder aan de uitbouw van het Instituut vóór Duurzame Ontwikkeling, een vzw te Brugge en is hij gastprofessor voor de cursus 'duurzame ontwikkeling' aan de Universiteit Gent. Hij is ook Associate Research Fellow bij het United Nations University - Institute Comparative Regional Integration Studies (UNU-CRIS) te Brugge.

Tussen 1995 en 2007 was hij als expert bij de Belgische delegatie betrokken bij de internationale klimaatsonderhandelingen. Nu is hij als Moderator van het Klimaatforum betrokken bij het Klimaatbeleid op lange termijn van de Stad Brugge: een ambitieus doel om de uitstoot van broeikasgassen in Brugge

sterk te verminderen door o.a. energiebesparende maatregelen te nemen en hernieuwbare energie te realiseren.

We ontmoeten Bernard op zaterdag 17 oktober in de Cafédraal in Brugge. Het wordt een boeiend gesprek met veel nieuwe inzichten en aanbevelingen die niemand niet naast zich kan leggen.

Hoe is ons klimaat geëvolueerd sinds de industriële revolutie? Was de industriële revolutie een kantelpunt in de verkeerde richting?

De industriële revolutie was inderdaad een keerpunt. Ter illustratie: de uitstoot van broeikasgassen is 40 keer groter sedert het begin van de industriële revolutie, de concentratie in de atmosfeer is anderhalve keer meer en de stijging van de temperatuur van de aarde bedraagt 1 graad Celsius. Dat betekent dat je de periode hiervoor kan vergelijken met een platliggende hockey stick maar dat sedert de industriële revolutie deze 3 zaken exponentieel gestegen zijn en die stijging blijft doorgaan. Mochten we nu stoppen met de uitstoot, zou er sowieso nog een na-ijl effect zijn. En alles wijst er op dat we nog niet aan het stoppen zijn: de uitstoot, de concentratie en de stijging van de temperatuur blijven groeien. Het is voornamelijk die temperatuurstijging die ons zorgen baart. We hebben lang gediscuteerd over de maximum stijging van de

temperatuur en we zijn internationaal gekomen op een stijging van 2 graden. De kleine eilandstaten (in de buurt van Australië) hadden aangedrongen op 1,5 graden maar dit voorstel is niet gevolgd. M.a.w. we hebben deze eilandstaten opgegeven en je ziet daar nu al 'klimaatvluchtelingen'. Maar realistisch gezien gaat men er van uit dat we zelfs die 2 graden niet meer kunnen halen en dat we eerder afstevan op 3 graden en meer als we niet drastisch en snel maatregelen nemen.

Je hebt al verwezen naar de eilandstaten aan de andere kant van de wereld: welke concrete gevolgen moeten we ons daar bij voorstellen?

De kleine eilandstaten hebben zeker te maken met de stijging van de zeespiegel. Maar de gevolgen van de temperatuurstijging doen zich daarom niet uniform over gans de wereld voor. We weten waar de effecten groter zijn dan ergens anders. Bij die staten heeft dat ook te maken met de toename van het aantal tropische stormen. Door de stijging van de temperatuur van het water onttrekt een storm de temperatuur aan het zeewater en wordt hij sterker. Ook in Amerika hebben we dit fenomeen: het is voornamelijk de sterkte van de stormen die groter wordt. Dus als zo'n grote storm over een klein eiland raast, dan is een groot deel van dat eiland vernietigd.

Bij ons hebben we 2 grote opties: aan de ene kant minder broeikasgassen uitstoten en aan de andere ons aanpassen. M.a.w. **mitigatie en adaptatie**. Bij mitigatie moeten we het hebben over de drastische maatregelen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen en bij adaptatie bespreken we wat we gaan doen tegen klimaatverandering. Tegen 2100 kan de zeespiegel bij ons met één meter stijgen. Ter vergelijking: in Antwerpen is het water in de laatste honderd jaar met 1,30 meter gestegen. Dat heeft te maken met de stijging van de zeespiegel maar ook met de toename van de afvoer van de Schelde. Deze twee fenomenen komen elkaar tegen in Antwerpen. Dat is ook de reden waarom de schotten in Antwerpen gebouwd zijn. Vroeger waren de kademuuren voldoende maar nu niet meer.

Wat zal er nog meer gebeuren?

Wij gaan naar een klimaat dat te vergelijken is met de Provence: in de winter meer regen en in de zomer minder. Dat heeft een impact op onze landbouw want onze gewassen zijn in de zomer aan het groeien. Onze gewassen, onze landbouw zijn niet gelijk aan die die in de Provence groeien. Wij zijn ook niet aangepast aan die grote hitte: iemand toonde mij laatst een foto van een huis in het zuiden met een eeuwenoude dikke boom op het terras. Wel, die boom die staat momenteel nog niet bij ons. Die boom geeft schaduw en zorgt voor een goede water huishouding. Dus wij gaan snel moeten denken over adaptatie om de grotere hitte en minder neerslag in de zomer op te vangen. Voor de **deelgemeenten van Brugge** betekent dit dat de temperatuur wat zal stijgen maar in de binnenstad

zal je een hitte haard krijgen van verschillende graden hoger waardoor het moeilijk zal zijn om de bevolking een comfortabel leven te geven omdat we er niet op aangepast zijn. Dus ook het aantal doden ten gevolge van klimaatveranderingen en een grotere hitte in België zal stijgen.

Is de industrie de enige reden van deze wijziging of zijn er nog andere factoren die meespelen?

In onze landen, bij uitbreiding in Europa, kan je zeggen dat industrie en transport elk voor een derde verantwoordelijk zijn. Het laatste derde bestempel ik als 'residentieel': onze manier van wonen en leven (huizen, kantoren). Landbouw in Europa is maar voor een klein deel verantwoordelijk. Wereldwijd speelt landbouw een grotere rol: het aandeel maar ook de aard van de landbouw. Rijstteelt bijvoorbeeld speelt een zeer grote rol in de uitstoot van broeikasgassen. Maar wij moeten vooral werken op industrie, transport en het residentiële aspect.

Krijgen wij een correct beeld via de media van wat er aan de hand is? Is de invloed van bepaalde lobbygroepen niet te onderschatten?

Tot mijn grote spijt moet ik mededelen dat de media zich voornamelijk toespitsen op die zaken die spectaculair zijn, zonder enige verdere kadering. Er stond laatst een artikel in een Vlaamse krant van een wetenschapsjournalist over de eco-modernisten: dat artikel bevatte tal van onwaarheden maar nadien bleek dat het onderzoek waarop hij zich baseert gefinancierd was door nogal dubieuze groepen. Hun beweringen zijn dan tegengesproken via andere kanalen die echter geen even groot bereik hebben als die Vlaamse krant. Ook bij het

klimaat is dat zo: de non-believers krijgen ook het woord maar het wordt te weinig gekaderd. Voor ons is het referentiepunt het IPCC (intergouvernemental panel on climate change): een groep van wereldwijd duizenden wetenschappers die evaluatierapporten opstellen. Het laatste rapport is gepubliceerd in 2014. Die duizenden wetenschappers komen uit verschillende omgevingen met een verschillend wereldbeeld en achtergrond en zij dienen tot een consensus te komen omtrent een ontwerprapport. Dat ontwerprapport wordt voorgelegd aan de verschillende lidstaten. Bij deze lidstaten zit Saoedi-Arabië, een olie exporterend land dat er geen belang bij heeft dat de gevolgen van de klimaatverandering worden opgeblazen want dan gaan zij minder olie uitvoeren. Zij hebben zeer goede diplomaten die goed opgeleid zijn en die de belangen van hun land dienen. Dus het ontwerprapport wordt pas gepubliceerd na de confrontatie tussen de wetenschappers en de verschillende lidstaten. Maar we zien in de evolutie van die rapporten, in de bewoordingen, dat het ontkennen van bepaalde feiten toch moeilijker wordt behalve door bijv. de republieken in Amerika uiteraard.

Onze economie is nog altijd gebaseerd op fossiele brandstoffen. Zijn wij economisch en logistiek klaar om afscheid te nemen van onze fossiele brandstoffen.

Het antwoord is 'neen'. We hebben 20 tot 40 jaar verloren door verschillende achterhoedegevechten. Maar ik denk dat, indien we volop zouden inzetten op een koolstof arme samenleving, dan kunnen we het tij nog keren. Maar we hebben veel tijd verloren.

Eén van de belangrijke noties zijn de "lock in investments": als je een bepaalde investering doet, dan zet je je vast op het fossiele pad, je zoekt niet naar alternatieven. Kijk naar de investeringen die gebeuren rond de ring van Antwerpen en Brussel: je

zet je daar vast op het fossiele pad. Ook de ring rond Brugge kan je in dit kader plaatsen. Je zou kunnen nadenken over investeringen en proberen het op een andere manier te doen. Dus qua mobiliteit zit het nog niet goed. Het alternatief zou zich moeten uiten door over te stappen naar het STOP principe: we gaan eerst proberen te Stappen (voor kleinere verplaatsingen), dan gaan we Trappen of het Openbaar vervoer gebruiken en als laatste gebruik het Persoonlijk vervoer. Kijk bij ons naar het aantal bakfietsen dat vooral bij jongeren veel gebruikt wordt. Je zou je stad daar moeten op voorzien maar onze fietspaden zijn daar niet op voorzien. Kijk ook naar het autodelen: je ziet die tendens naar dit fenomeen maar de evolutie gaat traag.

Men zegt dat we alle fossiele brandstoffen in de grond moeten houden om de klimaat verandering tegen te houden. Ik voeg eraan toe, in plaats van deze te verbranden zouden we de fossiele brandstoffen beter zien als waardevolle grondstoffen om er producten van te maken. Denk aan de chemische sector. Natuurlijk gaan we fossiele brandstoffen nog een paar jaar nodig hebben, maar dan om in te zetten op de volledige ontwikkeling van hernieuwbare energie met een diversiteit aan mogelijkheden. Denk aan het energie eiland voor de kust, dat voorstel wordt nu teruggetrokken maar er is een alternatief namelijk waterstof: het overschot aan elektriciteit geproduceerd door de windmolens op zee op het moment dat je het niet nodig hebt, steek je in hydrolyse van water: hieruit ontstaat waterstof die je dan kan opslaan en gebruiken voor transport. Bij gebruik van elektriciteit kan je via het net een signaal geven wanneer het beste moment er is om je huishoudtoestellen (wasmachine, vaatwasser, ...) te gebruiken. De technologie is er maar we moeten er ten volle voor gaan. Je moet de verschillende stakeholders samen laten zitten en bepalen wat je nodig hebt. Nu gebeurt dat niet met soms nefaste gevolgen: weet je dat de toevoer van de elektriciteit vanuit de windmolens op zee ervoor gezorgd heeft dat men de zonnepalen van de Westhoek heeft moeten afschakelen van het net omdat men een bottle neck had van te veel toevoer.

Op 1 december is in Brugge het Klimaatforum opgestart? Wat houdt dat in?

Het Klimaatforum wil in de eerste plaats werken aan klimaatneutraliteit tegen 2050, d.w.z. dat er tegen dan niet meer broeikasgassen worden uitgestoten (bijv. door de verbranding van fossiele brandstoffen) als dat er worden vastgelegd (bijv. door het aanplanten van bossen). Bij de opstart is sterk gelet op de samenstelling en de werking van het Klimaatforum. Er zijn 12 vaste plaatsen: de helft is voorbehouden voor de sociale partners (werkgevers, vakbonden), de andere helft vooral voor niet-gouvernementele organisatie gericht op de bescherming van het leefmilieu of op Noord/Zuid-relaties. Ook MBZ maakt er deel vanuit: je kunt je immers niet voorstellen dat je in Brugge de strijd aangaat tegen klimaatverandering en de Haven van Zeebrugge hierin geen belangrijke rol opneemt. Verder maken

ook de kennisinstellingen deel uit van het Klimaatforum (HO-West, VIVES, Europacollege ...). De vergaderingen zijn echter open en worden vaak bijgewoond door geïnteresseerde burgers en andere actoren. Het doel van het Klimaatforum is om verder te gaan dan het Klimaatplan van de Stad Brugge. Dit plan mikt op doelstellingen voor 2020, wij proberen de weg voor te bereiden voor doelstellingen voor 2050. Tegen die tijd moeten immers veel grotere stappen vooruit zijn gezet.

Wat zijn de ambities van Brugge?

Het huidige stadsbestuur heeft zich geëngageerd om minstens 20 % van de CO₂-uitstoot te reduceren op het grondgebied tegen 2020. Dit engagement maakt deel uit van een Europese beweging van burgemeesters, die de zogenoemde Covenant of Mayors (Burgemeestersconvenant) hebben ondertekend waarbij ze zich tot die doelstelling engageren. Om dit te realiseren heeft de Stad Brugge een Klimaatplan opgemaakt met tal van maatregelen: het komt er nu op aan die uit te voeren.

Dit is echter onvoldoende. De wetenschap leert ons dat we tegen 2050 80 tot 90 % minder broeikasgassen moeten uitstoten om erger te voorkomen én ons moeten aanpassen aan de eerste gevolgen van klimaatverandering. Dit vergt een engagement van iedereen, bijv. ook door het havenbestuur. Even een vergelijking. Weet je dat de belangrijkste investeringsbeslissingen voor de haven genomen zijn eind jaren '60/begin jaren '70: de uitbouw van de strekdam en de bouw van de Vandammesluis. De werken hebben 15 jaar geduurd. Van midden de jaren '80 tot op vandaag is er continue, gestage groei geweest van de vracht. Dit betekent dus dat de voorbereiding, de beslissing en de uitvoering zo'n 20 jaar in beslag heeft genomen en dat de winstmaximalisatie nog eens 20 jaar vergde, m.a.w. een periode van ongeveer 40 jaar. Tot 2050 hebben we nog

35 jaar: er moeten dus uiterst dringend doortastende beslissingen worden genomen willen we een samenleving hebben, waarin de haven een rol speelt, die klimaatneutraal is. Merk trouwens op dat een koolstofarme samenleving waarbij (bijna) geen fossiele brandstoffen worden gebruikt ook nog andere voordelen heeft: onafhankelijkheid van energieleveranciers zoals het Midden-Oosten of Rusland, minder fijn stof in de lucht, inperking van zomerse smog, enz.

Wat is de rol van het Klimaatforum hierin? Heeft zij enige macht?

Bij de opstart van het Klimaatforum hebben we drie fasen voorzien: kennisopbouw, voorbereiding en uitvoering van maatregelen. De fase van de kennisopbouw is net afgelopen. Verschillende sprekers zijn toelichting komen geven over klimaatverandering, mitigatie en adaptatie. Enkele weken terug hebben we de nodige stappen gepland om de maatregelen voor te bereiden. Belangrijk hierbij is volgens mij het engagement niet alleen van het stadsbestuur, maar bijv. ook van de sociale partners (UNIZO, VOKA, Boerenbond, ABVV, ACV en ACLVB). Welke engagementen nemen zij om de uitstoot van broeikasgassen drastisch te verminderen tegen de periode 2030-2050? Het Klimaatforum heeft als dusdanig geen 'macht', maar kan wel proberen een morele autoriteit opbouwen.

Voor meer info

www.bernardmazijn.be

www.idovzw.be

www.brugge.be/klimaatplan

NIJEUW JAARS RECEPTIE 2016

UITNODIGING
ZONDAG 10.01
Brugse vrijzinnige gemeenschap

Het Vrijzinnig Centrum De Sleutelbrug en alle Brugse vrijzinnige verenigingen vieren Nieuwjaar op **zondag 10 januari 2016**. We wijken zoals vorig jaar uit naar de beschermde neogotische turnzaal van de Hogeschool West-Vlaanderen.

PROGRAMMA

11 uur Welkom
12 uur Toespraak door William Pharasyn,
voorzitter Vrijzinnig Centrum
De Sleutelbrug
Tot 14 uur Receptie

LOCATIE

Hogeschool West-Vlaanderen
Klaverstraat 52
8000 Brugge
- Toegankelijk voor mindervaliden -

www.vrijzinnigbrugge.be | www.vrijzinnigwestvlaanderen.be | volg ons op facebook

Ben je een (bet)weter?

**Roep je steevast het (mogelijk correcte) antwoord
bij het kijken naar De Pappenheimers?**

Heb je gewoon zin in een leuke en gezellige avond?

Neem dan deel aan

De SleutelQuiz

vrijdag

22

april

2016

20u00

We hebben hoofdprijzen,
maar elk team wordt
beloond voor haar inzet

Teams
van 4

16
EUR/team

in het
VC
De Sleutelbrug

Beenhouwers-
straat 1-3
8000 Brugge

Wil je meedoen, maar vind je
geen team? Laat het ons weten!
Het zou niet de eerste keer zijn
dat een gelegenheidsteam wint.

Inschrijven?

Mail je teamnaam naar
**sleutelquiz
@gmail.com**

Inschrijving definitief na
betaling op
068-2178300-95
met vermelding van
teamnaam

De Sleutelbrug

Gevangeniswezen

Deel 1: Een blik achter de tralies met Nancy De Maesschalck, vrijwillig moreel consulent Stichting Morele Bijstand Gevangenen

De Stichting voor Morele Bijstand aan Gevangenen bestaat 50 jaar. Zij werd opgericht op initiatief van 5 vrijzinnige verenigingen, waaronder het Humanistisch Verbond. Ieder mens heeft in België grondwettelijk recht op een levensovertuiging en ieder mens heeft het recht die levensbeschouwing te beleven, zo ook de gedetineerden. De vrijwillig moreel consulent wordt aangesteld op grond van verscheidene normen, o.a. belangloze inzet, geestelijke rijpheid, luisterbereidheid, empathie en discretie. Sinds maart 2007 zijn er naast vrijwilligers ook professionele moreel consulenten actief. Momenteel zijn er in totaal 15 bezoldigde consulenten en 60 vrijwillige consulenten voor de 35 penitentiaire instellingen van het land, inclusief de nieuwe gevangenis.

Ikzelf ben sinds 11 jaar vrijwillig moreel consulent in de vrouwengevangenis van Brugge. "Waarom doe je dat?" is een veelgestelde vraag. Een pasklaar antwoord op die vraag heb ik niet. Het is een engagement dat je aangaat vanuit een vrijzinnig humanistische levensvisie, die de mens centraal stelt. We leven in harde tijden, die leiden tot ongelijkheid, uitsluiting en armoede. De globalisering, de crisissen op sociaal, economisch en politiek vlak, de wijzigende gezinsstructuren, de éénoudergezinnen maken de kloof tussen de haves en de

have-nots alsmat groter. De competitieve geest in onze samenleving, die nog aangewakkerd wordt door de snelheid en het absolutisme van de sociale netwerken, werkt zeer nefast op het zelfbeeld van veel mensen. Gevolg daarvan is dat de zwaksten uit onze maatschappij heel dikwijls belanden in zware armoede en uiteindelijk in de criminaliteit om te overleven.

Als moreel consulent laat de achterliggende tragiek van de meeste gedetineerden je niet onberoerd. Bittere armoede, onverwerkte incestervaringen, familiale drama's, drug-, alcohol-, of gokverslaving en mishandeling kunnen van gewone mensen misdadigers maken. Het criminele handelen van de meeste mensen kun je niet loskoppelen van hun bittere persoonlijke verleden. Het leven in de meest achtergestelde wijken, dikwijls in armoede of kansarmoede en zonder goede schoolse opleiding weegt zwaar. Het heeft invloed op alle facetten van het leven: opvoeding, gezondheid, kleding, taalgebruik, zelfvertrouwen, gedrag, het vinden van werk. Al deze elementen beïnvloeden iemands leven. Soms leiden ze rechtstreeks tot strafbare feiten, maar vaak ook onrechtstreeks. De dader is in wezen ook slachtoffer van zijn eigen geschiedenis. Het ontbreken van nestwarmte loopt als een rode draad doorheen de meeste verhalen.

De gedetineerden kijken uit naar ons bezoekje. Wij bezoeken hen in de cel en dat maakt het verschil. Wij zijn belangrijk voor hen omdat ze hun verhaal kunnen delen met iemand en omdat ze over hun emoties kunnen praten, zonder dat dit tegen hen gebruikt kan worden. Mensen zijn opgelucht wanneer ze hun verhaal kunnen doen. Zo zei me ooit een gedetineerde: "Jij bent de enige sinds jaren die mij niet behandelt als een misdadiger". Een jong meisje dat zat voor drugs zei: "Jij bent de enige die mij een beetje warmte geeft en die naar me lacht als je binnenkomt". Intussen is ze vrijgekomen en is ze overleden aan een overdosis en een aantal messteken.

Begrijp me niet verkeerd, wij verdedigen de misdadigers niet, we praten uiteraard hun wandaden niet goed, we proberen ze alleen maar te begrijpen. Begrijpen is greep krijgen op de dingen. Als moreel consulent zet je je tegen beter weten in. Je weet dat je in bepaalde gevallen een vergeefse strijd aangaat, maar het is geen reden om de strijd op te geven. Je blijft van mensen houden terwijl je weet dat ze soms een dosis slechtheid bezitten. Het komt er globaal op neer dat je mensen nooit mag opgeven omdat ze fouten hebben gemaakt.

Over alle hekken, poorten en restricties van de gevangenis heen, proberen we dat stukje mens te vinden, die ook dat beetje liefde, warmte en affectie in zich heeft. We proberen hen duidelijk te maken, dat op voorwaarde dat ze spijt en transparantie betonen, zij kunnen werken aan hun toekomst. Dat inzicht is belangrijk opdat wij hen zouden kunnen steunen bij de voorbereiding op hun socio-professionele re-integratie. Door je hiervoor in te zetten, besef je dat er een ruimere context bestaat dan die van jezelf. Het bezig zijn met anderen werkt verrijkend. Eerlijkheid, respect, vertrouwen, discretie en authenticiteit stellen je in staat om de gedetineerde te helpen zijn leven weer structuur te geven.

Het werk van een moreel consulent is een zoektocht naar wijsheid, kracht, schoonheid en rechtvaardigheid, gedreven door empathie en solidariteit voor de gevangene. Het komt er op aan om continu te blijven werken aan onze droom en hoop op een betere mensheid. Zoals een oud hoogleraar zei: "Ons strafrecht zal humaan zijn of niet". De manier waarop wij straffen hangt sterk samen met onze opvattingen over democratie, humaniteit en beschaving. Hoe succesvol de vrijheid van een gedetineerde wordt, hangt in grote mate af van de manier waarop hij behandeld werd en van de bagage die hij meekreeg tijdens zijn detentie.

"De belangen van de maatschappij en van de delinquent lopen parallel, hoe paradoxaal dit ook moge klinken". (L. Adriaens).

Uit het dagboek van een gedetineerde:

Vergeven is mooi, maar moeilijk als het om jezelf gaat.

*Raam van licht,
Raam van lucht,
Raam van zon,
Raam van sneeuw,
Raam van hoop,
Raam van verdriet,
Raam van leven,
Het leven van een gedetineerde.*

NANCY DE MAESSCHALCK
vrijwillig moreel consulent
Stichting Morele Bijstand Gevangenen

Personen, verenigingen of scholen die geïnteresseerd zijn in een lezing over dit thema, kunnen steeds contact opnemen met:

Nancy De Maesschalck
E nancydema@telenet.be
M 0478 34 45 67

NIEUWS

uit de vrijzinnige gemeenschap (West)-Vlaanderen

EEN NIEUWE LOCATIE EN EEN NIEUWE NAAM VOOR HET VRIJZINNIG ONTMOETINGSCENTRUM DE KOEPEL - WESTHOEK IN KOKSIJDE

Het vrijzinnig ontmoetingscentrum de koepel - Westhoek opereert vanaf februari 2016 vanuit een nieuwe locatie in Koksijde, op het adres Galloperstraat 48. Het gaat om een gebouw dat jarenlang gebruikt werd als ontmoetingsplaats voor Jehovage-tuigen en in hun bezit was. De gemeente Koksijde kocht het gebouw en stelt het ter beschikking voor het vrijzinnig centrum. De accommodatie biedt alle nodige faciliteiten voor een vrijzinnig centrum, er is onder meer een mooie, ruime zaal die geschikt is voor voordrachten en ook voor plechtigheden. Op zondag 7 februari wordt de opening van het gebouw gevierd. Het VOC krijgt ook een nieuwe naam: Vrijzinnig Huis Koksijde.

Marc Van Muylem, voorzitter VOC de koepel - Westhoek/Vrijzinnig Huis Koksijde vanaf 2016: *"In januari 2015 openden wij een nieuw lokaal in de Houtsaegeerlaan, op het domein van KVV Coxyde. Maar de promotie van KVV Coxyde naar 2^e nationaal van de Belgische voetbalcompetitie maakt dat zij over meer accommodatie dienen te beschikken om in regel te zijn. Dus klopten zij bij ons aan om tijdens de thuismatchen over het lokaal te kunnen beschikken. Maar afhankelijk zijn van de voetbalkalender brengt onze algemene werking en programmatie in het gedrang. Na een gesprek met de burgemeester van Koksijde werd uitgekeken naar een nieuw onderkomen. We wilden deze keer autonomie over een vaste locatie en zekerheid om onze werking gedurende jaren verder uit te bouwen. Vanaf februari 2016 maken we de oversteek naar onze nieuwe locatie die we onder de vorm van een erfpachtovereenkomst voor de komende 30 jaar in gebruik nemen. Uiteraard vergt dit enige extra invulling, wat onze uitdaging nog groter maakt. Maar wij zijn ervan overtuigd dat dit de plek is waar onze voorgangers, en ook wij uiteraard, al jaren van dromen: 'een eigen Vrijzinnig Huis'.*

INFO- EN INSPIRATIEBEURS LENTEFEEST & FEEST VRIJZINNIGE JEUGD

Op woensdag 21 oktober werd een studiedag annex informatiedag voor alle leerkrachten zedenleer basisonderwijs en voor de organisatoren van een LF/FVJ uit de provincie georganiseerd i.v.m. het thema feesten vrijzinnige jeugd in West-Vlaanderen. 's Morgens werd onder meer het project "De sokken van de olifant" voorgesteld aan de leerkrachten, als studiomoment. Vanaf 10u30 was er een infobeurs. In de namiddag was er een panelgesprek/ervaringsuitwisseling onder het thema 'Je feest ... hoe het kan, niet hoe het moet'. De dag verliep vlot en er waren veel tevreden gezichten te zien.

VOORZITTER DEMENS.NU REAGEERT: 'AANSTELLING JOZEF DE KESEL POSITIEF SIGNAAL VANUIT DE KERK'

Jozef De Kesel is op 6 november aangeduid als nieuwe aartsbisschop van Brussel-Mechelen. Tijdens zijn voorstelling pleitte hij voor respect en eerbied voor homoseksuelen en voor de scheiding van kerk en staat. Voorzitter van deMens.nu Sylvain

Peeters feliciteerde hem via een persbericht en hoopt op een frequente interlevensbeschouwelijke samenwerking:

Als voorzitter van deMens.nu heb ik de nu kersverse aartsbisschop Jozef De Kesel voor het eerst ontmoet tijdens de internationale herdenkingsplechtigheid aan de Menenpoort in Ieper eind oktober 2014, waarbij onder andere de Duitse bondskanselier Angela Merkel aanwezig was. Monseigneur De Kesel was er toen als vertegenwoordiger van de katholieke eredienst. Ik ken hem dus nog niet erg goed, al hoop ik dat daar snel verandering in komt. Hij wordt omschreven als een voorzichtig, maar progressief man. Dat lijkt me een zeer goed signaal vanuit de kerk. Volgens wat hij vertelde op de persconferentie slaat hij zeker een positieve weg in en zet hij vele deuren open naar een warme en verdraagzame samenleving. Ik hoorde hem echter wel vertellen over een interreligieuze samenwerking, ik wil liever pleiten voor een interlevensbeschouwelijke samenwerking, en hoop dat hij de vrijzinnig humanisten hier dan ook bij betreft. Want hoewel we op bepaalde filosofische punten het wellicht niet eens zijn, kunnen we elkaar zeker de hand reiken wat betreft thema's rond de menselijke waardigheid en de democratie. En zoals hij zelf ook al aangaf, eveneens voor het principe van scheiding kerk en staat, dit omwille van het respect voor godsdienstvrijheid in deze snel veranderende multiculturele samenleving. Ik wil hem in elk geval namens deMens.nu feliciteren en wens hem veel succes. Getekend, Sylvain Peeters.

AANKONDIGINGEN

huis
van de **mens**
is vrijzinnig humanistisch

HuisvandeMens Brugge 'HUMAN PASSION'

15/01 TOT EN MET 03/02/2016

Fototentoonstelling Guy Kleinblatt

Schipperskapel 15/1 tot en met 30/1/2016

.....

Gespreksavond Passie & Humanisme

Schipperskapel 15/1/2016 om 20.00 u

.....

Muzikale theatervoorstelling 'Human Passion'

Biekorf 3/2/2016 om 20.00 u

Fototentoonstelling Passie & Humanisme

**VAN VRIJDAG 15 JANUARI
TOT EN MET ZATERDAG 30 JANUARI 2016
IN DE SCHIPPERSKAPEL**

Fotograaf Guy Kleinblatt verenigde met dit project twee passies: zijn passie voor de mens, met al zijn innerlijke conflicten en zijn passie voor het beeld, namelijk zwart-wit portretfotografie. Een extra dimensie werd gegeven door een stilleven van persoonlijke objecten toe te voegen die een aanduiding geven over de mens achter de mens. De toeschouwer kan met deze stillevens aan de slag en wordt voor de uitdaging geplaatst om ze te ontcijferen. Tot slot hebben de geportretteerden aan de hand van een motto ook hun eigen definitie van hun passie en humanisme prijs gegeven. Guy Kleinblatt geeft letterlijk en figuurlijk een gezicht aan het humanisme om zo mensen te inspireren en aan te sporen om in actie te treden!

Guy Kleinblatt “*Menschen, Jiddisch voor genereuze mensen, heb ik ontmoet: humanisten die in deze zeer complexe tijden, dag na dag, onverstoord proberen om op zeer kleine of grote schaal het leven van anderen te verbeteren. Ik besef meer dan ooit dat zolang mensen hun steentje willen bijdragen, de hoop op een betere samenleving gerechtvaardigd is.*”

Openingsuren

vrij 15/01 van 14.00u tot 17.00u

zat 16/01 van 14.00u tot 17.00u

en zon 17/01

don 21/01, vrij 22/01 van 14.00u tot 17.00u

en zat 23/01

don 28/01, vrij 29/01 van 14.00u tot 17.00u

en zat 30/01

Op vrijdag 15/01, voorafgaand aan de gespreksavond, geeft fotograaf Guy Kleinblatt een rondleiding om 19.00u.

Gespreksavond met gepassioneerde humanisten

**VRIJDAG 15 JANUARI 2016 OM 20.00U
IN DE SCHIPPERSKAPEL**

Humanisme wordt onder een kritische loep genomen en vanuit verschillende hoeken en terreinen bekeken en beleefd. Leer de mensen achter de portretten kennen en laat je inspireren, enthousiasmeren, verwonderen, en maak kennis met enkele buitengewone mensen! Een boeiende gespreksavond met onder andere fotograaf en bezieler van het project ‘Passie & Humanisme’ Guy Kleinblatt, filosoof en hoogleraar wijsbegeerte Universiteit Gent en oprichter van ‘De Maakbare Mens’ Johan Braeckman, directeur van de Dossin Kazerne Christophe Busch, actrice en zangeres Wanda Joosten, acteur en creatieve duizendpoot Warre Borgmans en met als moderator journalist en stemacteur Peter Cremers. We sluiten deze bijzondere avond af met de gelegenheid tot napraten met een hapje en een drankje.

Muzikale theatervoorstelling ‘Human Passion’

**WOENSDAG 3 FEBRUARI 2016 OM 20.00U
IN DE BIEKORF**

Een voorstelling over tijd, en wat je er mee doet in je leven. Over generaties, hun verschillen en overeenkomsten. Over ongeduld, gedrevenheid, overgave en passie. De voorstelling ‘Human Passion’ is ontstaan vanuit het unieke fotoproject ‘Passie en Humanisme’, en is een combinatie van

prachtige beelden, pakkende verhalen en ontroerende muziek. In de voorstelling beschrijft ‘Sara’, met de stem van Marilou Mermans, het verhaal van haar leven aan haar kleindochter Lennon. Ze vertelt over bijzondere mensen die ze heeft ontmoet, mensen die op hun eigen manier hun best deden om de wereld een stuk mooier te maken voor anderen.

Het stuk wil de toeschouwer inspireren, goesting doen krijgen om het leven met beide handen te grijpen en te vervullen!

Met Jean Bosco Safari, Wanda Joosten en Jonna onder begeleiding van Steven Jacobs, Peter Verhaegen en Walter Mets.

Met de medewerking van: fotograaf Guy Kleinblatt, De Schipperskapel, Theater M, Stad Brugge en Liberales.

Praktische info

Voor de gespreksavond en de rondleiding met fotograaf Guy Kleinblatt op 15 januari, en voor de theatervoorstelling op 3 februari dien je in te schrijven via brugge@deMens.nu of 050 33 59 75. Deelname aan de activiteiten is kosteloos.

Je waardering kan je steeds omzetten in steun via een storting aan LEIF West-Vlaanderen, waar de huizenvandeMens nauw mee samenwerken.

Op rekening BE44 0016 8405 0645 - BIC: GEBABEBB.

Adres De Schipperskapel: Komvest 38, 8000 Brugge

Adres theaterzaal De Biekorf:

Sint-Jakobsstraat 8, 8000 Brugge

HUMANISME

De wereld is een plaats voor nuanceren en respect, een plaats voor iedereen, en dus niet voor eerloos onbegrip die elke gunstige vooruitgang uitsluit.

Blijvende interesse in anderen, positieve inspiratie en het willen werken naar het geluk van alle mensen vormen krachtige bindmiddelen voor een sterke, rechtvaardige en intelligente samenleving.

Humanisme gaat over de band die ons allemaal met mekaar verbindt.

Want ... zonder onderscheid in ras, stand, sekse, geaardheid, geloof of levensbeschouwing, zijn we vooral allemaal méns, niets méér en ook niets minder, één grote gemeenschap van gelijkwaardigen.

Voor een bloeiende maatschappij, bevelen wij de ontwikkeling en ontplooiing van alle mensen heel warm aan!

Het huisvandeMens volgt met zijn medewerkers dan ook dit eerlijke besef in al zijn aangeboden werkzaamheden en begeleidingen!

Humanistische jongeren vzw presenteren

DIGIMORES DEBATWEDSTRIJD

In samenwerking met de huizenvandeMens en deMens.nu

17 FEBRUARI 2016
WOENSDAGNAMIDDAG
VC MOZAÏEK / KORTRIJK
OVERLEIESTRAAT 15 A / VANAF 14U

WIN MOOIE PRIJZEN

DEBATWEDSTRIJD VOOR VRIJ-ZINNIGE JONGEREN

WAT?: In duo wordt gedebatteerd rond brandend actuele thema's

WIE?: Derde graad secundair onderwijs ASO, BSO, KSO en TSO

WAAROM?: Omdat de mening van jongeren telt!

www.debatwedstrijd.be

VU: Irene Iassyns, Anspachlaan 111 bus 7, 1000 Brussel

     met steun van de

WAAR maar toe?

Raadpleeg de kalender op www.vrijzinnigbrugge.be voor last minute wijzigingen
 Voor extra info en bevestiging zie telefoongids laatste pagina

16

SLEUTELBRUG

januari | februari | maart

ORGANISATIE	TIJDSTIP	ACTIVITEIT	PLAATS
 Brugs Universitair Centrum - Uitstraling Permanente Vorming VZW	Donderdag 7 januari 14u	Lezing 'Ik zie wat u niet ziet'. Spreker: Prof. dr. Lode Wyls (Professor biotechnologie, Vrije Universiteit Brussel)	Vrijzinnig Centrum De Sleutelbrug
Vrijzinnig Centrum Brugge en alle Brugse vrijzinnige verenigingen	Zondag 10 januari van 11u tot 14u	Jaarlijkse nieuwjaarsreceptie	Hogeschool West Vlaanderen (Howest) Turnzaal. Ingang via Klaverstraat.
Vermeylenfonds	Donderdag 14 januari	Bijwonen dansvoorstelling 'Kaash' - Akram Kahn Company	Stadsschouwburg Brugge
 huisvandeMens Brugge	Van vrijdag 15 januari tot en met 30 januari	Fototentoonstelling Guy Kleinblatt Passie & Humanisme	Schipperskapel Komvest 38 - Brugge
 huisvandeMens Brugge	Vrijdag 15 januari 20u	Gesprekavond Passie & Humanisme met Johan Braeckman - Warre Borgmans - Wanda Joosten - Christophe Busch - Guy Kleinblatt Moderator: Peter Cremers	Schipperskapel Komvest 38 - Brugge
 Willemsfonds	Zondag 24 januari 11u	Nieuwjaarsreceptie i.s.m. de Brugse Liberale vrouwen "Up z'n Brugs" - babbel met Nico Blontrock en Hedwig Daquin	Liberale Mutualiteit Revillipark 1 Brugge
Vermeylenfonds	Zondag 31 januari	Algemene Statutaire Ledenvergadering en etentje	Howest Brugge - Campus Sint- Jorisstraat
 huisvandeMens Brugge	Woensdag 3 februari 20u	Muzikale theateervoorstelling Human Passion Wanda Joosten - Jean Bosco Safari - Jonna Biekorf Brugge	Theaterzaal Biekorf Brugge - Sint-Jakobsstraat 8
Vermeylenfonds	Woensdag 17 februari	19.30u: Lezing door Dominiek Dendooven: 'De Heeren Broederkens van den Moortelbak'	VC De Sleutelbrug
 Digimores ism huisvandeMens en deMens. nu en hujou	Woensdag 17 februari vanaf 14u	Voorronde debatwedstrijd digimores 2016 voor de 3 ^e graad secundair onderwijs	VC Mozaiek - Overleiestraat 15 A - Kortrijk

	Vermeylenfonds	Vrijdag 19 februari	Bijwonen concert I Muvrini - 'Invicta'	Stadsschouwburg Brugge
	Willemsfonds	Zaterdag 27 februari 19u	Algemene vergadering WF Brugge gevolgd door etentje Gast spreker: Jean-Luc Cottyn	Salons Denotter - Zedelgem
	Vermeylenfonds	Zaterdag 5 maart	Uitstap Gent: vm: gegidst bezoek aan de tentoonstelling 'Design Derby' (Design Museum) - nm: gegidst bezoek aan de tentoonstelling 'Schaamte' (Museum Dr. Guislain) - culinaire afsluiter in Gent	Gent
	Willemsfonds	Woensdag 9 maart 17u	Bezoek Piano's Maene	Ruiselede
	Brugs Universitair Centrum - Uitstraling Permanente Vorming VZW	Donderdag 10 maart 14u	Lezing 'Het nieuwe evolutiedenken'. Spreker: Prof. dr. Charles Susanne (Anthropology and Human Genetics ULB)	Vrijzinnig Centrum De Sleutelbrug
	Willemsfonds	Dinsdag 22 maart 20u	Lezing door Yves Vanden Berghe: "Wat was de eesentie van de Koude Oorlog en beleven we nu stilaan een tweede Koude Oorlog?"	Vrijzinnig Centrum De Sleutelbrug
	Vermeylenfonds	Zaterdag 26 maart	Gegidst bezoek aan de tentoonstelling 'De heksen van Bruegel'	Sint-Janshospitaal Brugge
	Vrijzinnig centrum	Vrijdag 22 april 20u	Tweede editie van De Sleutelquiz (nieuwe datum i.p.v. 23 oktober 2015)	Vrijzinnig Centrum De Sleutelbrug
	SOS Nuchterheid	Elke donderdagavond om 19.30u	Bijeenkomst. Info: 0478 373 865	Vrijzinnig Centrum De Sleutelbrug
	Huisvan deMens	Elke donderdagavond open tot 20u	Voor vrijzinnige plechtigheden, informatie over wilsverklaringen, vrijzinnig humanistische begeleiding, ... Voor alle info: brugge@delMens.nu of 050 335975	Jeruzalemstraat 51, 8000 Brugge

Een huwelijksplechtigheid op het strand van Oostende

Tijdens deze koude winterdagen krijg je het beslist warm als wij terugdenken aan een stralende zomerse 24 juli op het strand van Oostende.

Maithée Krekelberg en Robin Desmet traden er in het huwelijk. Een huwelijk dat voltrokken werd in de beste vrijzinnig humanistische traditie. Die traditie eert originaliteit, authenticiteit en respect voor onze humanistische samenleving.

Vanzelfsprekend vulden Maithée en Robin hun apotheose in zoals zij dit wensten: een beetje Amerikaanse invloed, met bruidsjonkers en bruidsdames én een goede scheut Belgische gezelligheid. Hun feest, hun keuze.

Dit huwelijk was het tweede huwelijk ooit op het strand van Oostende, met Thermae Palace als gastplaats. Klasse en stijl! Onze huwelijken kunnen inderdaad overal plaats vinden. Aan het bruidspaar om een originele, typische locatie uit te zoeken... Het koppel zorgt voor de vorm, wij zorgen voor de inhoud.

Na dit evenement brak letterlijk de storm los boven de plaats van het gebeuren. Maar wij waren de weergoden te snel af: andermaal nam een nieuw paar een schitterende start! Nogmaals proficiat aan Maithée en Robin!!!

HUGO VERSTRAETE
vrijzinnig humanistisch consulent huisvandeMens Brugge

Vrijzinnig Humanistische Herdenkingsplechtigheid 2015

Op 29 september, in de Magdalenazaal te Brugge en op 30 september, in de Geuzetorre te Oostende, ging naar jaarlijkse gewoonte de vrijzinnig humanistische herdenkingsplechtigheid door. Dit jaar kozen wij als thema "De Tijd". De tijd als inspiratiebron voor onze gedachten over leven en dood, rouwen en weer verder gaan.

De aanwezigheid van zoveel mensen is voor ons het bewijs dat het goed is ons hier telkens weer voor in te zetten.

Aanvaarden van de eindigheid van het leven is moeilijk. Iedereen verwerkt verlies op een eigen manier. Deze herdenking is onderdeel van de herinnering aan het leven met de mensen die we verloren hebben. Wij vinden het belangrijk aandacht te schenken aan die herinnering.

We leven in een tijd van vele veranderingen. Hoe sneller het verleden verglijdt, hoe meer we willen vasthouden. Na verloop van tijd kan het goed zijn om de klok even terug te draaien en terug te denken aan de fijne en mooie momenten met die ander, om even terug in de tijd te gaan en stil te staan en niet te vergeten. De mooie beelden van de PowerPoint, de teksten en gedichten en de muziek gaven ons tegelijk een gevoel van warmte en nostalgie.

Tijd was een dankbaar thema om mee te werken. De beelden, muziek, de vele klokken en uurwerken, de zandloper, de bloemen en natuurlijk het steeds terugkerend "kaarsenmoment" maakten er een aangrijpend en warm gebeuren van, het plaatje was af! Het moment waarop de namen werden afgeroepen

NIEUWS

uit CGSO

Brugge

en er telkens iemand naar voor kwam werd heel persoonlijk aangevoeld en gaf een intens gevoel van betrokkenheid, iedereen werd er stil van. Sommigen pinkten een traantje weg, de meesten waren diep in gedachten verzonken.

Sommigen maakten dit voor de eerste keer mee en waren zichtbaar ontroerd en geëmotioneerd, anderen keren jaarlijks terug en vinden hier houvast om weer verder te gaan. Mensen zoeken en vinden steun bij elkaar. Voor ons is het een weerzien van de nabestaanden wat ons vervult met een goed gevoel van erkenning en medeleven.

Dit jaar nam ik met een klein hartje deel aan de herdenkingsplechtigheid te Oostende. Mijn mama overleed op 13 mei en werd ook herdacht. Toen mijn papa het kaarsje aanstak kreeg ik het even moeilijk, maar het gaf me ook een warm gevoel van troost. Met het noemen van de naam zeggen we immers: we weten wie je was, we vergeten je niet!

Na de plechtigheid was er gelegenheid om bij een drankje nog wat na te praten. We spraken over de tijd voor en na. De tijd met en zonder hem of haar. Wat voor een ander een willekeurige datum lijkt is voor ons een breuklijn.

Het waren deugddoende avonden, we sloten af met een goed gevoel ...

29-30 september 2015

CONNIE VERKEST
moreel consultant campus H. Serruys Oostende

CHRIS MARCHAND INTERVIEWT JOOST EN PIETER - 31/10/15

Joost en Pieter, twee jonge veertigers, zijn reeds 18 jaar samen. Joost kreeg 3 jaar geleden te horen dat hij besmet is met het hiv-virus. Het CGSO vroeg hen om hun verhaal te doen voor de Sleutelbrug. Ze gingen onmiddellijk akkoord maar ze wilden dit liefst anoniem doen. Waarom lees je in dit artikel.

CGSO: Hoe zijn jullie te weten gekomen dat Joost hiv positief is?

JOOST het was half juni 2012, we kwamen net terug van onze reis naar Berlijn. Ik dacht dat ik een erge keelontsteking had, maar een week later had ik nog hoge koorts. Ik heb al mijn afspraken moeten afzeggen. Ik was zo ziek, niet normaal. In die eerste weken ging ik bij verschillende artsen op consultatie. Ik had een schimmelinfectie in mijn keel, kon niet eten, stond helemaal in plekken, verging van de jeuk en baadde in het nachtzweet. Op een bepaald moment was ik zo ziek dat Pieter me naar spoed stuurde. Uiteindelijk zijn we naar een huidspecialist verwezen. Toen deze me een week na het bloedonderzoek opbelde vroeg hij 'weet je dat je hiv hebt?'. Ik weet het nog zo goed. Het was een enorme schok. Ik stond boven in de badkamer, had juist gedoucht. Het was 21 juli, nationale feestdag. Ik belde onmiddellijk naar Pieter.

Enkele dagen later gingen we samen naar dr. Vandecasteele Stefaan van het AZ St-Jan AV Brugge-Oostende. Hij gaf ons veel informatie over hiv. Hij benaderde het probleem op een wetenschappelijke, zakelijke manier.

PIETER Wij konden daar wel in meegaan. Joost heeft hiv, dit is 'een vaststelling', iets waar je samen aan kan werken.

JOOST Hilde en Clio, de hiv-verpleegkundigen vulden de zakelijke informatie van de dokter aan met warme, vertrouwelijke gesprekken. Zij hadden het over de impact die het virus zou hebben in ons leven, over de medicatie die ik zou moeten nemen, enz. De dokter zei dat het goed was dat ik snel een acute infectie gekregen had, anders zouden ze pas veel later ontdekt hebben dat ik hiv had. Het probleem is dat je in die eerste periode heel besmettelijk bent.

Voordat bij mij de diagnose vastgesteld werd, ging ik elk jaar op SOA-controle. Waarschijnlijk heb ik het virus 3 maanden voor de infectie opgelopen. Doordat mijn virale lading (aantal hiv virusdeeltjes in het bloed) zo hoog was, was ik zeer besmettelijk. De combinatie met een groot tekort aan CD4cellen

NIEUWS

uit de verenigingen CGSO Brugge

(witte bloedcellen die een centrale rol spelen in het afweer systeem) maakte dat ik sterk ontvankelijk was voor infecties. Daarom is beslist direct te starten met medicatie. Vanaf 15 augustus nam ik gedurende een klein jaar 2 pillen per dag. Van de ene pil kreeg ik last van maag en darmen. Van de andere pil had ik psychologische bijwerkingen: slecht slapen, depressieve gedachten ... Het was een zwart jaar, ik herinner er mij eigenlijk niet zo veel van.

CGSO: Hoe voel je je nu?

JOOST Na die eerste twee maanden ben ik eigenlijk niet meer afwezig geweest op mijn werk. Het is wonderbaarlijk hoe goed die pillen werkten. Na 2 weken waren alle symptomen weg. Een half jaar later was de virale lading van hiv deeltjes in mijn bloed ook volledig verdwenen. Sindsdien zijn de resultaten heel goed. Het is ondertussen al mijn derde mix aan pillen en ik moet maar om de 5 maanden op controle. Nu neem ik 1 pil op vaste tijdstippen en ik heb zo goed als geen bijwerkingen meer.

De medicatie voor hiv patiënten is enorm aan het evolueren. Op lange termijn is de pil die ik nu neem veel minder schadelijk voor lever, nieren, cholesterol, osteoporose, enz. Ik informeer me regelmatig, want een aantal kankers komen meer voor bij mensen die hiv hebben. Al heb je dat natuurlijk ook met rokers en drinkers ...

CGSO: Wie was de eerste die wist dat je hiv positief was?

JOOST Na Pieter heb ik het heel lang aan niemand verteld. Behalve aan mijn beste vriendin, een echte hartsvriendin. Ze zag dat ik doodziek in bed lag en tegen haar kon ik niet liegen.

PIETER Naar de buitenwereld toe hadden we gezegd dat hij klierkoorts had. Zo moesten we niet uitleggen waarom hij niet kon gaan werken. Hij was in die eerste maanden kilo's vermagerd, kon niet eten, was totaal uitgeput.

JOOST Aan mijn ouders heb ik het pas een jaar later verteld. Zij vroegen 'waarom heb je het zo lang verzwegen?' Ik had dit nodig. Ik had voor mezelf uitgemaakt dat ik het stap voor stap wilde doen. Het voelde als een nieuwe coming out. Al kan ik me inbeelden dat andere mensen daar ineens heel open over zijn. Iedereen doet het op zijn manier.

CGSO: Waarom had je het nodig om dit stap voor stap te doen?

Omdat ik me zo slecht voelde. Er gebeurt zoveel rondom je. Hoe de mensen zouden reageren speelde ook wel mee.

PIETER je moest ook mentaal sterk in je schoenen staan om te kunnen omgaan met de reacties. Hiv heeft nog altijd een negatieve connotatie, het is een beladen onderwerp.

JOOST Ja ... je moet ook telkens een heel verhaal vertellen. Veel mensen weten niet wat het inhoudt. Het vertellen gaat gepaard met heel wat informatie. Veel hangt af van de context, de sfeer waarin je het vertelt. Ik heb echt gewacht tot ik er zelf klaar mee was. Ik herinner me, in het begin, dat ik er op gefixeerd was om geen tandenborstel of scheermesje te laten liggen. Ik was toen heel bang om Pieter te besmetten. Maar nu hebben we een totaal andere ingesteldheid. Immers, van zodra je virale lading ondedecteerbaar is, ben je eigenlijk niet meer besmettelijk. De dokters mogen dit wel niet zo zeggen. Ze zeggen 'er is een minder groot risico om anderen te besmetten'.

NIEUWS

uit de verenigingen CGSO Brugge

CGSO vzw

PIETER Het blijft iets waar je voortdurend rekening moet mee houden. Al is dit nu veel minder. Wat wel nog aanwezig is, is het geheim. Er zijn slechts een 50 tal mensen uit onze omgeving die het weten. Dat geheim is er voor een stuk uit zelfbehoud.

JOOST (een beetje heftiger) Waarom zou ik het moeten zeggen? Ik ga wel regelmatig naar de dokter en zo, maar het bepaalt mijn leven niet meer. Een ander moet toch ook niet verkondigen aan zijn collega's: 'ik ben hetero en ik neem pillen voor mijn hart'. Heel wat mensen hebben een chronische aandoening. Het is voor mij een non issue geworden. Het heeft een plaats in mijn leven gekregen.

CGSO: Is dat een vorm van bescherming?

JOOST De enige reden waarom ik het zou vertellen, is om het stigma te verminderen. Als mensen het mij rechtstreeks vragen, zou ik eerlijk antwoorden. Maar ik wil dat moment niet bewust meer opzoeken. Want je moet je er echt voor opladen. Moest iedereen er gewoon voor uitkomen dat hij 'het heeft', zou dit natuurlijk veel beter zijn. Zelf heb ik er de courage niet voor. Vandaar dat wij dit interview anoniem wilden doen. Wat denk jij Pieter?

PIETER De coming out is jouw verhaal. Ik heb erover zitten nadenken hoe ik het zou doen. Ik heb een gans ander karakter. Ik ben veel rebeller. In zou wellicht veel sneller op de barricaden staan. Maar dit is natuurlijk maar een inschatting. Het is veel makkelijker praten als je zelf geen hiv hebt. Voor mij is het belangrijkste dat Joost zelf kan bepalen, wat, hoe en wanneer. Ik probeer voor hem een klankbord te zijn.

CGSO: Jullie zijn hier echt samen doorgegaan. Hoe heeft dit jullie relatie beïnvloedt?

PIETER Het is vreemd ... de periode voorafgaand aan Joosts ziekte wilde ik eigenlijk uit elkaar gaan. Maar toen ik het wist, wilde ik er absoluut zijn voor hem.

JOOST Hiv lag niet aan de oorzaak van de problemen tussen ons. Pieter heeft het me nooit verweten. We kenden elkaar heel goed, we hadden een open seksuele relatie. Er zijn tussen ons geen taboe gespreksonderwerpen.

PIETER Als mens zet je dat voor bergen en rivieren waar je over en door moet. Je leert bepaalde zaken kaderen. Je wordt wijzer doordat je dat probleem hebt leren aanpakken, omdat je de confrontatie bent aangegaan. Wat ons sterk gemaakt heeft, is dat we er ons altijd en overal samen door spartelen, ook al gaan we in bepaalde zaken onze eigen weg. Het is complex maar terzelfder tijd ook zo simpel. De basis is respectvol met elkaar omgaan. Mocht ik een auto ongeval gehad hebben, of iemand had mij een jobaanbieding gedaan in een ver land ... Het is gewoon iets dat je pad kruist en dat je moet oplossen. Maar het heeft onze relatie niet specifiek beïnvloedt. Ik heb nooit weezin gehad van Joost omdat hij hiv had, ik ben nooit bang geweest van hem.

CGSO: Zijn er mensen die niet goed gereageerd hebben?

JOOST Eigenlijk niet! Wellicht omdat ik heel bewust de situaties en de mensen uitkies. Ik heb zelf de sleutel in handen. De mensen aan wie ik het vertelde, hebben eigenlijk normaal gereageerd. Maar het is toch anders dan bijvoorbeeld zeggen dat je kanker hebt. Er is altijd de connotatie met het seksuele. Je ziet ze denken 'die moet vreemd gedaan zijn'. Het is dé vraag die je hen ziet denken. Het is niet evident omdat je moet open zijn over heel persoonlijke zaken. En er zijn nog zoveel vooroordelen. Ook mensen die hiv opgelopen hebben via drugsgebruik, kijken aan tegen dat taboe. Al is alles wel snel aan het veranderen.

CGSO: Wat vinden jullie dat wij vanuit het CGSO ter sprake moeten brengen in vormingen, in acties?

JOOST Benadrukken dat iemand die zijn pillen neemt, niet besmettelijk is. En de noodzaak van het gebruik van een condoom beklemtonen. Want hiv is niet zomaar een aandoening die simpel op te lossen is. Dat pilletje bepaalt toch je leven.

PIETER De noodzakelijke en klokvaste regelmaat waarop je die pil moet innemen is ingrijpend. Bij sommige moet je er telkens ook iets bij drinken of eten, ook als je in gezelschap zit, als je het vliegtuig neemt, aan het werken bent ...

JOOST ik heb een signaal op mijn smartphone dat mij er aan herinnert en een app die alles bijhoudt. We zijn erg dankbaar

NIEUWS

uit de verenigingen CGSO Brugge

CGSO vzw

dat we in een maatschappij leven met een goeie sociale zekerheid. De medicatie kost € 950 per maand, maar dit bedrag wordt volledig terug betaald.

PIETER Moest dat niet zo zijn, betekende het zijn doods vonnis! Dat is juist ook het probleem in Afrika en Azië. Het is iets dat je doet nadenken over globale politiek. In de westerse wereld is overeengekomen dat er geen generische middelen worden gegeven aan mensen met hiv. Waarom is dat? Het is duidelijk dat de farmaceutische lobby daar achter zit.

CGSO: Welke boeken zouden jullie aanraden aan mensen die zich willen informeren?

JOOST Alles evolueert zo snel. Ik heb veel gehad aan de documentaire reeks HIV+ (één, vrt, 2011) die ik van het ARC (Aids Referentie Centrum) op DVD meekreeg. Maar informatie is zo snel passé. Tot voor enkele jaren had je als hiv patiënt bijvoorbeeld een inreisverbod voor Amerika en China. Een schuldsaldo verzekering afsluiten was vroeger ook een probleem, nu niet meer. Al die info vind je gemakkelijk terug op allerlei sites. Maar er is natuurlijk wel het boek dat we aan iedereen kunnen aanraden, dat van Dr. Piot Peter: 'Geen tijd te verliezen. Van ebola tot aids: een leven lang strijd tegen infectieziekten' uitgegeven bij Lannoo.

CGSO: Welke apps en sites genieten je voorkeur?

JOOST:

www.ggzfriesland.nl/mobiele-applicaties-apps om mijn pillen op te volgen, van de universiteit in Friesland.

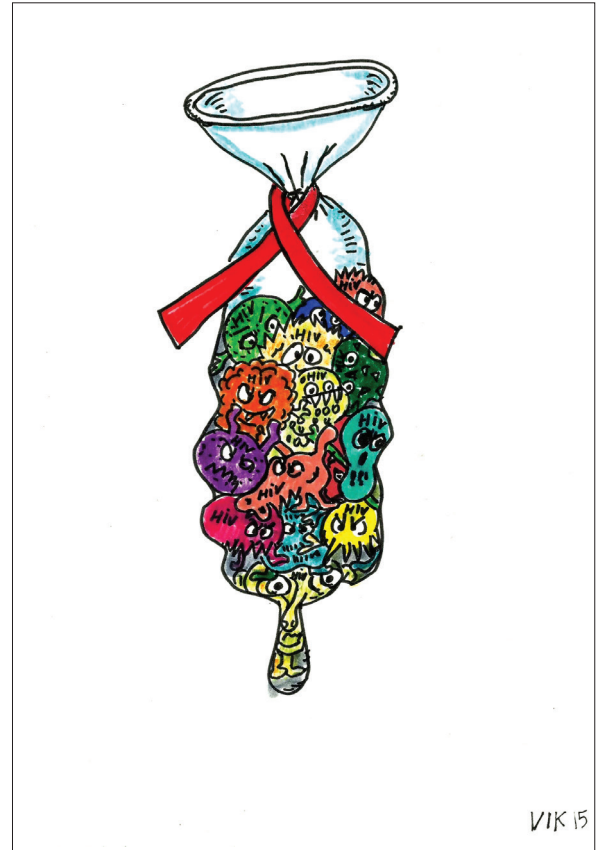
www.aidsmap.com met de interessante app nam aidsmat. Je vindt er interessante achtergrondartikels, weliswaar in het Engels.

www.poz.com: medische informatie, over preventie, treatment, maar ook Engels.

www.hivnet.org: met veel actuele Nederlandstalige informatie. Ze hebben ook een online magazine met Lifetime, entertainment, Human Interest, medische informatie.

CGSO: Willen jullie nog iets toevoegen?

PIETER misschien nog dit ... Ik heb altijd een doosje met reserve pillen mee. Het is een statement. Niet alleen het feit dat Joost erop kan terugvallen. Het typische pillendoosje hangt aan mijn sleutelbos. Ik leg dat openlijk op tafel, overal waar we zijn. Het is voor mij een heel subtiele manier om het taboe te doorbreken. Het is tonen dat het normaal is dat iemand regelmatig medicatie moet nemen.

CGSO: Heel erg bedankt voor dit openhartig gesprek!

Meer informatie over hiv

ARC, HIV Referentiecentrum

AZ St-Jan AV Brugge-Oostende
Ruddershove 10 - 8000 Brugge

T 050 45 23 1 2

E HIV.Brugge@azsintjan.be

Vorming of educatieve materialen over preventie rond hiv

CGSO - centrum voor geboorteregeling en seksuele opvoeding
Koningin Elisabethlaan 92 - 8000 Brugge

E info@cgsobrugge.be

W www.cgsobrugge.be

NIEUWS

uit de verenigingen HVV Brugge 2

Humanistisch-vrijzinnige vereniging/humanistisch verbond

BEGINSELVERKLARINGEN, DOELSTELLINGEN EN VISIE

Historisch

Vanaf het einde van de Middeleeuwen en het begin van de Renaissance verzetten zogeheten vrijdenkers zich tegen de kerkelijke autoriteiten en dogma's. Het hoogtepunt van de vrijdenkersbeweging ligt in de tweede helft van de 19de eeuw en tijdens het Interbellum in de 20ste eeuw. Men kan de vrijdenkerij het ondogmatische en atheïstische geweten van het humanisme noemen. Aanvankelijk waren het individuen die het 'vrije denken' droegen. Denk bv aan Spinoza.

Pas in het midden van de 19de eeuw groeide het vrijdenken uit tot een beweging met eigen tijdschriften en verenigingen. Het vrije klimaat kreeg een sterke impuls door de grondwet in 1848 waarin o.a. de vrijheid van mening werd vastgelegd. Hun doelstellingen waren:

- het zoeken van waarheid, geleid aan de hand van natuur en rede.
- het bevorderen van de onderlinge kennismaking
- het praktisch meewerken aan het 'geluk van de maatschappij'
- het zoeken naar waarheid zonder dogma en met compassie met de medemens daar draaide alles om.

Het heden

Hoewel we intussen geëvolueerd zijn wijken de doelstellingen van het humanistisch verbond niet erg veel af van de vroegere doelstellingen van de vrijdenkers.

Het HVV in Brugge werd opgericht in 1974.

Doel en visie: Mensen verenigen.

De vrijzinnige humanist wil zich blijven engageren voor alle mensen en dit in de meest ruime zin: zonder territoriale begrenzing en rekening houdend met een open cultuur.

Hij/zij benadert ieders cultuur respectvol vanuit meerdere invalshoeken. De vrijzinnige humanist heeft een gezonde kijk op de globale wereld. Om een wereldgemeenschap op te bouwen zijn 'vrijheid, gelijkheid en broederschap' de voorwaarden van waaruit elke vrijzinnige humanist lokaal handelt.

De vrijzinnige humanist hanteert waarden als kritisch denken, eerbied voor de fysieke, geestelijke, morele en seksuele integriteit van de mens, de gelijkberechtiging van **alle mensen** en

morele verantwoordelijkheid voor de anderen. Solidariteit en democratische ingesteldheid zijn voor hem vanzelfsprekend.

De vrijzinnige humanist verkiest de wetenschappelijke methode om deze verklaring te achterhalen. Het geloof in een dogmatische god is voor een vrijzinnige humanist niet nodig om als goed mens te leven in een complexe wereld.

Wij twijfelen aan het bestaan van of geloven niet in een god met bovennatuurlijke kracht en ook niet in een hiernamaals of in de verlossing.

De verbondenheid van de vrijzinnige humanist met alle leven op aarde ontstaat vanuit zijn visie op de evolutie waarin alle leven via natuurlijke selectie is ontstaan en de verbondenheid tussen mens, maatschappij en natuur primeert.

Hij houdt rekening met de noden en behoeften van volgende generaties en moet een duurzame visie ontwikkelen op de voorwaarden van dit leven: omgaan met water, lucht, grondstoffen, energie en biodiversiteit en bewust zijn van de ecologische voetafdruk van al zijn handelingen en processen.

Activiteiten

Lezingen, debatten, tentoonstellingen, thema wandelingen, bezoek tentoonstellingen of voorstellingen, filmvoorstellingen.

Steun

Met onze beperkte middelen tracht het HV Brugge 2 sociale projecten te steunen. Bijvoorbeeld het aankopen van school materiaal welke niet in het budget van de school opgenomen is, steun aan de werking van lekenconsulenten, steun voor landen in nood, wereldkits, mobiele school.

Lidmaatschap

12 euro per jaar. Daarvoor krijgt men ook het driemaandelijkse tijdschrift De Sleutelbrug. Lidmaatschap kan aangevraagd worden via de penningmeester beddigaar@telenet.be of de voorzitter eliro@telenet.be

Huidige bestuurssamenstelling

Elisabeth Claeysens	voorzitster
Annie Crepain	ondervoorzitster
Edgard Maes	penningmeester
Monique Hoste	secretaris
Sylvianne Daenekindt	PR verantwoordelijke
Peter Focquaert	bestuurslid

BOEKBESPREKING

MARK ELCHARDUS

Vorbij het narratief van neergang

In het najaar 2013 werden nagenoeg 2000 jongvolwassenen, mensen van 25 tot 35, inwoners van België, geïnterviewd over hun toekomstwensen en toekomstverwachtingen, hun dromen en vrees. Het onderzoek gebeurde in samenwerking met de onderzoeksgroep TOR van de Vrije Universiteit Brussel en werd mede gefinancierd door de Stichting P&V.

De levens van de hedendaagse jongvolwassenen laten in menig opzicht een nieuwe samenleving zien. Het is een post-religieuze generatie, met meer ongelovigen dan gelovigen, maar met een nieuwe en belangrijke religieuze groep. Een kwart van de gelovigen en een ruime meerderheid van de kerngelovigen is moslim. Het is ook een generatie van na de onderwijsexpansie. De meerderheid behaalt een diploma gelijk aan dat van de ouders. Gelijke onderwijskansen voor iedereen onderwijsdemocratisering - betekent nu dat er ongeveer evenveel jongeren zijn die het onderwijsniveau van hun ouders overtreffen, die stijgen op de onderwijs ladder, als er zijn die dat niveau niet evenaren of dalen.

Grote delen van deze generatie gaat het goed. Globaal genomen kan men haar omschrijven als een 75-25-generatie, met drie kwart die het voor de wind gaat en een kwart dat moeilijkheden heeft. Ongeveer één op twee van die laatsten - 12 à 14 % van de jongvolwassenen - is bestaansonzeker. De generatie wordt gekenmerkt door ongelijkheid. Moslims en niet-moslims, Franstaligen en Nederlandstaligen, en vooral laag- en hooggeschoolden zijn gescheiden door grote sociaal-economische verschillen. De economische, sociale, culturele en politieke verschillen tussen de laag- en de hooggeschoolden zijn zo groot, dat men wel van een nieuwe (onderwijs) standenmaatschappij moet spreken.

Over hun persoonlijke leven - hun werk, loopbaan, gezinsleven, woning, woonomgeving - zijn de leden van deze generatie (zeer) optimistisch. Dat staat in scherp contrast tot hun verwachtingen voor de samenleving. Daar verwachten zij steile neergang, zien zij alles van waarde (werkgelegenheid, werkzekerheid, veiligheid, milieu, sociale cohesie ...) verloren gaan. In het boek worden de gevolgen van dat geloof in neergang, dat declinisme, grondig onderzocht. Het blijkt dat niet een zwakke sociaaleconomische positie of bestaansonzekerheid tot *declinisme* leidt, maar dat omgekeerd het geloof in maatschappelijke neergang mensen angstig en bestaansonzeker maakt, ongeacht hun sociaaleconomische positie. Verder blijkt

dat niet bestaansonzekerheid mensen naar populisme en xenofobie drijft, maar dat die houdingen in zeer grote mate het gevolg zijn van het wijdverbreide geloof in maatschappelijke neergang.

In navolging van het onderzoek bracht socioloog Mark Elchardus het boek '*Vorbij het narratief van neergang*' uit. Het boek beschrijft ook heel gedetailleerd de toekomstwensen van de hedendaagse jongvolwassenen, zowel wat betreft hun persoonlijke leven als wat betreft de inrichting van de samenleving. Hen werd ook gevraagd op wie of wat ze rekenen om die toekomstwensen te helpen verwezenlijken. Daaruit blijkt dat er tussen deze jongvolwassenen en de politiek sprake is van een dubbele vervreemding. Zij rekenen nog ternauwernood op de politiek om hen te helpen hun gewenste leven uit te bouwen. Nog 16 % rekt daarvoor op de politiek. Dat is nog nipt meer dan de 13 % die daarvoor op God rekt. In het politieke aanbod vindt een meerderheid van hen daarenboven geen partijen die streven naar de soort samenleving waarin zij zouden willen leven. Daarom voelt deze generatie zich machteloos. Nagenoeg één jongvolwassenen op twee stelt dat stemmen geen zin heeft. In die zin gaat het ook om een post-democratische generatie.

De verzuchtingen van de hedendaagse generatie jongvolwassenen brengen heel wat uitdagingen aan het licht. Zij agenderen 3 grote maatschappelijke kwesties:

- 1 de gebrekkige responsiviteit van het politieke systeem en sterk daarmee samenhangend de dubbele vervreemding tussen de politiek en de jongvolwassenen;
- 2 de terugkeer van een standenmaatschappij; en
- 3 de verlammeende en nefaste invloed van het declinisme.

Terwijl de 14 hoofdstukken van het boek beschrijven en analyseren, gaat de epiloog in op de wijze waarop we als gemeenschap die uitdagingen kunnen opnemen, Vorbij het declinisme weer een weg vooruit kunnen vinden.

Mark Elchardus

Vorbij het narratief van neergang

Lannoo Campus | 2015 | 282 p.
ISBN 9789401429122

Uitdieping van het vrijzinnig humanisme

Deel 4: Kijk op zingeving

'Vrijzinnig humanisme' is een levensbeschouwing, een kijk op het leven en ook een manier van leven. 'Vrijzinnigheid' staat voor vrij denken, onderzoek en handelen. 'Humanisme' staat voor menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid van man en vrouw, verdraagzaamheid, emancipatie en solidariteit. Maar wat houdt vrijzinnig humanisme nog allemaal in? De opvattingen en de vertaling naar ons dagelijks leven heeft Peter Algoet in een boek 'Vrijzinnig humanisme: een kennismaking en uitdieping' gebundeld. Onze rubriek Samenleven belicht kenmerken van vrijzinnig humanisme op het vlak van wereldbeeld, mensbeeld, maatschappijbeeld en zingeving zoals ze beschreven worden in het boek.

Kijk op zingeving

"Wie gelukkig is, voelt de wereld in ruimte en tijd groot, diep en onuitputtelijk. Wie gelukkig is, leeft in een wereld van mogelijkheden." (Leo Apostel, 1925-1995)

Het centrale punt van een vrijzinnig humanistische zingeving is het gegeven dat de mens zelf 'zingeveer' (entiteit die zelf zin en betekenis geeft aan iets of iemand anders) en 'zindrager' (entiteit die zin en betekenis in zichzelf draagt) is. Hij is daarbij (waarschijnlijk) de enige zingeveer maar (zeker) niet de enige zindrager. Andere zindragers bijvoorbeeld zijn: de natuur, het universum, de anderen, de planten en dieren, het bovennatuurlijke, het lichaam, culturele artefacten, een volk, religie, ... Daarbij is een vrijzinnig humanistische zingeving ook bepaald door het niet-gelovig zijn, door het gebrek aan bovennatuurlijke zin-bronnen.

Natuurlijk zonder goden

Een overgroot deel van de vrijzinnig humanisten beschouwt zichzelf als atheïstisch ofwel zonder-god-zijnde. Tenminste, dat veronderstellen we. In 'De vrijzinnige gepeild' (UVV, 2000) staat dat 92,85 % van de correspondenten van het 'Humanistisch Verbond' en de Oudervereniging voor de moraal' (nu samen HVV) zichzelf 'vrijzinnig en ongelovig' noemt. Daarnaast zijn er agnosten, deïsten, buitenkerkelijken, onverschilligen ... en ook enkele christenen.

Algemeen gezien onderscheidt men twee vormen van atheïsme. Het 'zwak' atheïsme houdt in dat men niet gelooft dat God (goden) bestaat(n). Men ontkent dus gewoon het bestaan van God of goden. Het 'sterk' atheïsme is de stellige opvat-

ting of overtuiging dat God (of goden) niet bestaat(n). Sterk of zwak, de redenen om zich als atheïst uit te geven, kunnen uiteenlopend zijn maar eigenlijk vallen er slechts twee soorten redenen te onderscheiden. Ten eerste is er de feitelijke reden: die atheïst stelt bij zichzelf in de feiten vast dat hij in zijn opvattingen over kennis en waarheid en/of in zijn ideeën over ethiek en maatschappij en/of in zijn overtuigingen over de zin van het leven nooit een god(sbestaan) veronderstelt. Goden komen in dat plaatje gewoon niet voor: ze zijn niet nuttig, niet nodig, meer nog, ze zijn afwezig. Deze atheïst leeft gewoon zónder en hij doet dat goed. Ten tweede is er een meer cognitieve, berekeneerde reden: die atheïst heeft eens goed nagedacht over dat theïstisch wereldbeeld om tot de bevinding te komen dat God gewoon niet kán bestaan. Er zijn absoluut geen deftige, geldige of betrouwbare redenen te vinden die er ons zouden toe nopen om te geloven, integendeel. Er is eerder van alles te vinden dat ons er zou moeten van weerhouden om juist wel (nog) te geloven.

Spiritualiteit

Atheïsten spreken meer over datgene waar het bij hen op aankomt (dialogo, onderzoek, geluk, genot, het goede leven, levenskunst, ...). Voor progressieve gelovigen gaat het ook al lang niet meer over het bestaan of niet bestaan van God maar gewoon over 'geloof'.

Klassiek 'geloof' mag dan wel al op de achtergrond geduwd zijn, het neemt niet weg dat vragen over allerhande zaken, die gemakshalve met de term 'spiritualiteit' worden aangeduid, met de bijhorende ervaringen, nog wel zeer levendig zijn!

De term 'spiritualiteit' heeft voor vrijzinnig humanisten geen

band met het transcendente maar verwijst eerder naar een persoonlijke innerlijke reflexieve en diepe ervaring van de wereld rondom ons, inclusief onszelf. Hoewel vrijzinnig humanisten materialistisch ingesteld zijn (op een filosofische manier wel te verstaan, niet op een economische) en het woord 'ziel' niet gebruiken, hebben ze geen moeite met deze vorm van spiritualiteit. Het drukt immers een persoonlijk zoeken uit - wars van commerciële belangen, esoterisch bedrog of bijgeloof - dat, indien vrij gekozen, kan leiden tot meer zelfkennis, geestelijke en emotionele groei en een gelukkiger leven. Met 'transcendentie' ('overstijging' van je zelf) heeft een vrijzinnig humanist enkel moeite als daarmee verwezen wordt naar een goddelijke of bovennatuurlijke instantie. Een mens kan ook 'transcenderen' in een groot verhaal' (bv. in het socialisme), in een groots levenswerk of in een maatschappelijke opdracht, ...

De belangrijkste en bekendste voorstander van een niet-religieuze vorm van spiritualiteit is de vrijzinnig humanistische filosoof en logicus professor Leo Apostel geweest. Zijn boeken 'Atheïstische religiositeit' uit 1981 en 'Atheïstische spiritualiteit' uit 1998 behandelen onderwerpen als meditatie, ritueel, mystiek, atheïstische religieuze ervaringen en een niet-theïstische spiritualiteit. Centraal uitgangspunt van Apostel was dat een atheïst gerust een vorm van mystieke meditatie kan beoefenen en een ritueel leven kan leiden.

Leven? Een kunst!

Levenskunst is een thema dat vandaag de dag steeds meer aan populariteit lijkt te winnen, maar waar het vrijzinnig humanisme in feite al zeer lang van huis uit aandacht voor heeft. Nu wordt het onderwerp vooral geassocieerd met auteurs als Joep Dohmen en Alain De Botton maar praktijkgerichte levensfilosofieën en filosofische scholen zijn eigenlijk al zo oud als de filosofie zelf.

De levenskunst, zoals die vandaag de dag wordt opgevat, is niet langer de kunst van het 'naar zichzelf' op zoek gaan. Men gaat er precies vanuit dat dit 'zelf' toch niet gevonden kan worden. Sterker nog: dat dit 'zelf' helemaal niet bestaat, dus een constructie is, of kan zijn. Waar het wel op aankomt is dat je jezelf moet vormgeven. Het 'zelf', met andere woorden, is nog niet 'reeds gegeven' maar is veeleer iets dat men, in de loop van het eigen leven, vorm en gestalte kan geven. Het gaat tenslotte om levens-kunst, wat impliceert dat er wel wat speelruimte voorhanden is, maar dat er ook creativiteit, verbeelding en arbeid aan te pas zal moeten komen.

Een vrijzinnig humanistische levenskunst houdt in dat je praktische richtlijnen en oefeningen zoekt die, binnen de enorme vrijheid die zelfbeschikking met zich meebrengt, leren hoe je voor jezelf de juiste keuzes kunt maken en hoe je dus je persoonlijkheid en je leven vorm kan geven. Een aantal van die praktijken die je op weg kunnen helpen, zijn bijvoorbeeld: boe-

ken lezen over levenskunst, je laten inspireren door anderen, adviezen inwinnen bij anderen, in gesprek gaan met anderen, een cursus 'hoe omgaan met gevoelens' volgen, een persoonlijke waardenhiërarchie opstellen, reflecteren over je zelfbeeld, nagaan of de vooropgestelde idealen wel haalbaar zijn, levensvragen bespreken met vrienden, leren meer aandacht hebben en geconcentreerd bezig zijn, aan sport doen alleen of samen met anderen, enz.

Een vrijzinnig humanistische levenskunst is gericht op lichaam én geest, op rede én gevoel, op ik én de ander, op de menswereld én de natuur, en geeft plaats aan wilskracht en ethiek, aan cultuur en vriendschap, kortom, aan 'het goede, ware en schone leven'. Levenskunst is dus eigenlijk de manier waarop de liefde voor het leven en voor de mens vorm krijgt, tot ontwikkeling en tot bloei komt.

De zin van mijn leven

Jacob (Jaap) van Praag, hoogleraar humanistiek, mede-oprichter en eerste voorzitter van het Humanistisch Verbond in Nederland, schreef ooit het volgende:

"Zingeving is de sleutel tot menswaardig leven, niet los van structuren of omstandigheden maar gericht op een innerlijke kracht, die humanisering mogelijk maakt. De inhoud van de zingeving berust op een persoonlijke keuze. Ieder moet zelf de zin scheppen, die zijn bestaan een doel verschaft."

(J. van Praag, 1978)

Vrijzinnig humanisten beweren dat ze zélf zin geven aan hun leven. 'Zingeving' krijgt hier dus een actieve invulling: het is de vrijzinnig humanist die zin geeft aan de dingen en aan het eigen bestaan, die zin haalt uit die dingen, vanuit zichzelf en in zijn omgeving met anderen. Die 'zin' komt dus niet ergens anders vandaan: niet van boven, niet van buiten.

Een vrijzinnig humanist heeft geen behoefte aan iemand die hem voorschrijft op welke manier hij een zinvol leven zou kunnen leiden. Hij heeft ook geen behoefte om aan te nemen dat de zin van het leven erin zou bestaan bijvoorbeeld veel geld te verdienen of kinderen te krijgen of de wereld rond te trekken met een partner. Bovendien zal een vrijzinnig humanist aan iemand anders ook niet gaan vertellen wat de zin van het leven is. Hij zal nooit expliciet zeggen: "Dit is de zin van het leven." of "Zo moet je leven." Hij zal hoogstens zeggen dat hij die zin zélf wil zoeken en dat jij die zin voor jezelf moet zoeken. Of hij zal hoogstens een voorbeeld geven, tonen of zijn. De vrijzinnig humanist zal er ook aan toevoegen dat de zin van het leven misschien wel gelegen is in dat zoeken zelf! Voor hemzelf is dat althans wel zo: de zin zit in het (blijven) zoeken, niet zozeer in het (definitief) vinden.

Een vrijzinnig humanistische zingeving komt uit de mens zelf, in interactie met de ander en de wereld en is eerder resultaat dan doel.

Zin en zingeving hebben ook niet enkel te maken met actief

keuzes maken of beslissingen nemen maar ook met voelen, ervaren, waarderen, zich laten raken, zich open stellen, zich geven, ... Kortom: met datgene *van waaruit* je keuzes maakt. Je kiest immers niet om iets zinvol te vinden zoals je voor een bepaald merk van wasproduct kiest. Je volgt veeleer wat zich vanuit je binnenste aan jou opdringt als die zinvolle weg die je blijkbaar moet opgaan ... Vrijheid wordt hier gedwongenheid van binnenuit.

Samen in gemeenschap

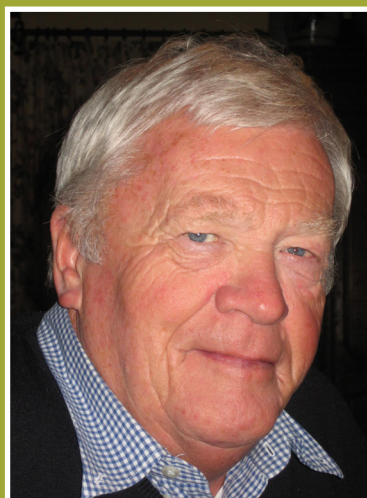
Vrijzinnig humanisme draagt in zich alle motieven om aan gemeenschapsvorming te doen: het belang van discussie en dialoog, de nood van het zoeken, de hang naar kennis & informatie & ervaring, de waarde van het samen-zijn, de wil om iets gedaan te krijgen binnen de samenleving, de klemtoon op 'gezellig genieten' in de brede zin van het woord en vooral het gegeven dat het bij deze levensbeschouwing per definitie over de mens gaat, over ik en de ander, wij en zij, jullie en hen. Vrijzinnig humanisten zijn aan de andere kant eerder individualistisch ingesteld in die zin dat ze graag een eigen mening hebben, dat ze gemakkelijk hun plan trekken, dat ze nogal onafhankelijk ingesteld zijn en dat ze het individueel belang niet zomaar ondergeschikt maken aan het groepsbelang.

Hoewel de zin voor gemeenschap niet echt lijkt te sporen met het individualistisch trekje, zien we dat vrijzinnig humanisten in de praktijk veel aan gemeenschapsvorming doen: ze komen samen via het verenigingsleven, richten samen activiteiten in, organiseren groepsuitstappen, zorgen voor ontmoeting en debat, enz. Het gaat er gezellig aan toe maar het meningsverschil wordt niet uit de weg gegaan: babbelen en discussiëren, akkoord en niet akkoord gaan, overleg en nuance, het hoort er allemaal bij.

Zingeving en gemeenschapsvorming gaan hand in hand: als enkelingen zijn mensen, i.c. vrijzinnig humanisten, gesteld op hun vrijheid en onafhankelijkheid, als sociale wezens hebben ze mekaar nodig, en niet alleen in nood. Voor vrijzinnig humanisten is dit niet anders. Beide zaken versterken mekaar trouwens: individuele waarde, betekenis en zin komen tot uiting waar men in gemeenschap samen dingen doet, en samen dingen doen, lukt pas goed en wordt versterkt waar men zin vindt en dus 'goesting' krijgt. In dit perspectief komen individu en samenleving harmonieus samen. Gemeenschapsvorming is immers niet enkel gericht op de 'eigen gemeenschap', op de eigen levensbeschouwing, op de eigen achterban. Het is ook gericht op de gemeenschap in de buitenwereld, buiten de eigen kringen. De interne groepsvorming verzorgen en extern werken aan sociale cohesie gaan dus ook hand in hand.

Brontekst: boek 'Vrijzinnig humanisme, een kennismaking en uitdieping', Peter Algoet
Bewerking tekst: Lieve De Cuyper

In Memoriam

Arnold Michiels

° Brugge 8 september 1944

† Borgerhout 14 september 2015.

Op 14 september 2015 verloor de vrijzinnige gemeenschap een belangrijke schakel: Arnold Michiels.

Professioneel was Arnold directeur van basisschool De Glimlach te Zedelgem en directeur van basisschool Manitoba te Sint-Andries. Hij was tevens bestuurslid van het vrijzinnig centrum De Sleutelbrug, werkzaam binnen de Oudervereniging voor de Moraal en secretaris van het beschermcomité basisschool Manitoba.

De vrijzinnige uitvaartplechtigheid had plaats op zaterdag 19 september 2015.

Arnold was een man op wie de vrijzinnige gemeenschap altijd kon rekenen en die een waardevolle rol in het bestuur van het vrijzinnig centrum en de vrijzinnige verenigingen heeft gespeeld.

We zullen hem missen.

William Pharasyn
voorzitter VC De Sleutelbrug

www.vrijzinnigbrugge.be

De Vrijzinnige telefoongids

www.facebook.com/groups/VCDeSleutelbrug

VC BRUGGE de Sleutelbrug

Vrijzinnig Huis | Beenhouwersstraat 1-3 | 8000 Brugge
William Pharasyn | voorzitter
E info@vrijzinnigbrugge.be | T 0495 71 36 27

HUISVANDEMENS

Jeruzalemstraat 51 | 8000 Brugge
E brugge@deMens.nu | T 050 33 59 75

MORELE BIJSTAND

Coördinatie Stuurgroep Morele Bijstand: huisvandeMens
Ziekenhuizen | woon- en zorgcentra

- Campussen Sint-Jan | SFX en de Palliatieve zorgeneheid 'De Vlinder' | T 050 45 27 95
E morele.consulenten@azsintjan.be
Evelyne Jiroflée en Marieke Denolf
- Campus SFX en de Palliatieve Zorgeneheid 'De Vlinder'
T 050 45 16 85
- WZC De Vliedberg en Van Zuylen | T 0471 55 09 85
E morele.consulenten@azsintjan.be | Chantal Wittebolle
- WZC Minnewater | Het Hallenhuis | Ten Boomgaarde
Sint-Clara | Zeven Torentjes | Ter Potterie
T 0478 52 28 67
E nicolas.vermoortele@ocmw-brugge.be
Nicolas Vermoortele

PLEEGZORG WEST-VLAANDEREN

Vrijzinnige Dienst voor Pleegzorg
Ruddershove 4 | 8000 Brugge | T 050 32 72 70
Antenne Kortrijk | T 056 22 52 85 | info@pleegzorgvwl.be

HVV BRUGGE 2 | Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging
T 050 37 55 34 | E eliro@telenet.be

HVV BRUGGE 3 | T 050 35 10 86

JAARPLANNING DEADLINES

RESPECTEER DEZE DEADLINES
VOOR HET TOESTUREN VAN GEGEVENS

Editie april-mei-juni
vrijdag 26 februari

Editie juli-augustus-september
vrijdag 27 mei

HVV - OVM BRUGGE Oudervereniging voor de Moraal
E info@ovmbrugge.be | T 050 35 30 97
www.ovmbrugge.be

WF WILLEMSFONDS Brugge en Brugs Ommeland
T 0477 59 17 94 | E katrien.dotselaere@telenet.be
www.willemsfondsbrugge.be

AVF VERMEYLENFONDS Brugge
T 050 35 94 39 | E j.ducazu@scarlet.be

**STICHTING VOOR MORELE BIJSTAND
AAN GEVANGENEN** | T 0494 05 34 81

SOS NUCHTERHEID | T 0477 37 38 65

UPV BRUGGE

Uitstraling Permanente Vorming VUB | T 0475 61 77 24

CGSO BRUGGE

centrum voor geboorteregeling en seksuele opvoeding
Koningin Elisabethlaan 92 | 8000 Brugge
T 050 33 69 70 | E info@cgsobrugge.be
www.cgsobrugge.be

LEIF WEST-VLAANDEREN

Levensende Informatieforum
Koningin Elisabethlaan 92 | 8000 Brugge
T 050 34 07 36 | E leif@levenshuis.be
www.levenshuis.be

BUC BRUGS UNIVERSITAIR CENTRUM

E upv@vub.ac.be | T 02 629 27 50
www.vub.ac.be/UPV

VRIENDEN VAN HET GO! BRUGGE

T 059 50 41 81 | E vriendengo@gmail.com
www.vriendengo.be